

השגות על אימון חיל-הרגלים

בעקבות מאמר:

"Reflections on infantry training"

Infantry Jan. Feb. 1974.

סא"ל עמוס

יוזמי התכנית ממליצים להוציא מ-
תכניות האימונים כל דבר שאינו
קשור ישירות לחוליה ולכיתה, ל-
תקן, לחזור ולתרגל שוב ושוב את
האימונים, עד שייעשו כהלכה. ל-
סיכום מזכירים המחברים לכל מי
שאולי שכח זאת, כי „הכיתה ולא
הגדוד היא עמוד השדרה של חיל
הרגלים" ובהתאם לכך צריך להת-
מסר לאימונה.

המערכת מצאה לנכון להפיץ את
תמצית המאמר בין קצינים אחדים
ולבקש כי יגיבו על הכתוב. אנו מגי-
שים בחוברת זו אחת מן התגובות
שקיבלנו ומזמינים את הקוראים ל-
הגיב. בחוברות הבאות נפרסם תגו-
בות, שיש בהן מן המועיל והמחכים.

המערכת

מאמר מציג תכנית אימון חדשה ל-
חי"ר בת 16 שבועות רצופים המאפ-
שרת אימון פרט, אימון חוליה ואי-
מון כיתה אינטנסיביים ותכליתיים.
תכנית אימונים זו שמה דגש על
עקרונות החיילות, התנהגות החייל
וגינוניו, מיומנות-תפעול הנשק וטכ-
ניקה קרבית.

המחברים מרחיבים דיבור על פר-
טים שונים בטכניקה הקרבית, כגון,
פיתוח דרכים פשוטות לניהוג הכי-
תה בשיטת חיקוי המפקד, באמ-
צעות פיתוח תבניות-קרב מעטות,
המאפשרות פעולה במצבים השונים,
שימוש בסימנים מוסכמים וכדומה.
כמו כן מודגשת במאמר חשיבות ה-
טקטיקה הזעירה ברמת הכיתה,
אשר השימוש בה יבטיח ביצוע מ-
שימות תוך מיעוט נפגעים.

בית-הספר לחיל-הרגלים של צבא
ארה"ב מכין בימים אלה חוברת
הדרכה חדשה — FM7-5, על „כיתה
הרובאים". המחברים הגישו תמצית
רעיונותיהם בירחון חיל-הרגלים ה-
אמריקני INFANTRY JAN. FEB. 74
כדי שמפקדים מחיל-הרגלים יעיינו
בהם, ינסו אותם ויעירו הערותיהם.
המאמר מצביע על תהליך ריבוי ה-
סיכונים לחייל הרגלי בשדה-הקרב
המודרני המקטין את סיכויי שרי-
דותו. מזג האוויר והאפילה חדלו
להעניק לו מחסה, בעוד שגדל דיוק
הנשק וגבר כוח ההשמדה שלו. ל-
עומת זאת, משימות החי"ר לא פח-
תו, הן אף רבו.

לכן, כושר החי"ר לבצע משימות,
תלוי במידה רבה באימון שינתן לו
ובמיוחד במסגרות הבסיסיות. ה-

רבים נמצאים גם ביתר החילות הלוחמים אך מנקודת מבט שונה.³

כושר קליעה

כאמור, יכולת התנועה הרגלית של הכיתה בשדה-הקרב תתאפשר רק לאחר שהושמדו או שותקו האויב וכלי-נשקו שממול הכיתה. מכאן, שגורם התנועה והאש יופעל לאחר קרב אש. על-מנת להפיק יעילות מירבית מאש כיתת החי"ר, יש לאמן את החיילים לירות באופן מדויק ולטווח רחוק. לא רק מחקריו של בריג-גנרל מרשל בספרו, "אנשים מול אש" אלא גם מחקרים העוסקים במלחמה האחרונה מעידים על כך כי אחוז ניכר של הלוחמים אינו מכון — ויורה בצורה רשלנית. ניתן לתקן תופעה זו רק בקביעת נורמות גבוהות ומדודות של קליעה למטרה, ספירת פגיעות באימונים ושימוש בעזרים מודרניים לאימוני קליעה (הנמצאים בפיתוח). יש לצמצם את הירי במטוח, "סטרייל" ולאמן את החיילים באימון ירי לאחר מאמץ גופני כשמסביבם פיצוצים פירוטכניים ועשן.⁴ יודגש כי יש לתת שימת לב רבה יותר לתפעול המקצועי ולמיומנות גבוהה בתפעול כלי-נשק, כלי התחפרות, אמצעי ראית-לילה ועוד.

יכולת גופנית

בסדרת מחקרים של ענף אימון גופני (שתמציתם פורסמה בחוברת, "מערכות" 236) ניתן לחוש בבירור כי גישתנו לפיתוח

3. יחידות החרמ"ש, יותר מיחידות החי"ר, איבדו מעט את יכולתן הגופנית לתפעול כלי-נשק מן הקרקע ובעיקר לתמרון טקטי זעיר בשדה-הקרב בתנועה רגלית. עובדה זו נוצרה בעיקרה בשל הצמידות לתורת השריון המושפעת מהטכנולוגיה המגולמת בטנק.

4. אימות לרשלנות בירי למטרות ראיתי בעוצבת חי"ר באימון מרוכז לפני המלחמה. כשפלוגת חי"ר היורה אלפי כדורים אל היעד לא השיגה את הרמה לה ציפיתי.

בניתוח מלחמת יום-הכיפורים בצה"ל ובצבאות העולם, קיימת נטיה לבדוק את ההבטים השונים במסגרות חילות גדולות, או בשילוב בין-חילי ובין-זרועי. ישנה סכנה שלא תהיה שימת-לב רצינית למסגרת הקטנה.⁵ המאמר על אימון חיל-הרגלים המופיע בחוברת זו מנסה לזרוק אור ולבחון מחדש את אימון כיתת חיל-הרגלים במלחמה מודרנית ומן הראוי לתת את הדעת גם בצה"ל בנושא זה.

שיטות אימון הפרט והכיתה בצה"ל, הן מבחינת מתודת ההדרכה והן מבחינת התכנים, כמעט ולא השתנו מזה שנים רבות. מספיק לתת מבט בחוברת קורס המ"כים מ-1968 ולהשוותה עם החוברת שיצאה בימים אלה ועם מערכי אימון הפרט, כדי להבחין כי נעדרים אנו רעיונות חדשים באימון הלוחם בהתחשב בשדה הקרב העתידי.

למה התגמד המ"כ?

השאיפה להעלות את רמת אימון הפרט והכיתה הולידה את ההדרכה המבוצעת בעיקר על-ידי קצינים בשיטת "אימון במסגרות גדולות". המ"כ הפך להיות מדגים ועוזר לקצין. האימון הגופני מועבר בדרך כלל על-ידי סמלים, מד"סים ולעתים אף על-ידי הקצינים. שיחות עם חיילים בנושאי חינוך, הסברה, חברה ומדינה גם כן מבוצעות על-ידי המ"פ והמ"מים (היו אף מפקדי אוגדות אשר סברו כי ההסברה צריכה להינתן בעיקר על-ידי המג"ד). מהאמור לעיל ניתן לקבל תמונה עגומה כי המ"כ איבד כל עניין ואתגר בתפקידו. מעמדו בעיני חייליו אינו גבוה ושאיתו היא לברות מתפקיד זה לתפקיד סמל מחלקה או לצאת לקורס קצינים. לעת פקודה, כאשר נדרש המ"כ להילחם בראש אנשיו ולשמש מפקד, מנהיג ומופת של לוחם, לגלות יוזמה ותושיה בלחימה, מתברר ללא צל של ספק, כי לא הכינונו את המ"כ בימי שלום ליום פקודה. מלחמת יום-הכיפורים הציגה שדה-קרב שונה מזה שהכרנו בעבר. הכמות הגדולה של כלי-הנשק לסוגיהם, עוצמתם וקצבי האש שלהם צימצמו במידה רבה את הניידות הרגלית ואת מהירות התנועה. נוסף לכך, אמצעי ראית-לילה, שנמצאו בידי חיל-הרגלים של האויב, גם כן היוו גורם מעכב כל תנועה חופשית בלילה לקראת מגע. במילים פשוטות, שדה-הקרב הפך להיות אכזרי יותר ותובע קורבנות רבים. הישרדות החייל בשדה-הקרב, תפיסת עמדות ומחסות, ניידות החייל ותפעול נשקו הפכו להיות אתגר ראשון במעלה לכיתת חיל-הרגלים.⁶ הוויית הקרב יצרה בעבר, ותיצור ביתר שאת אף בעתיד, לחצים נפשיים ואף אלו מעמידים אתגרים חדשים לצורות האימון והחינוך של הלוחם לקרב העתידי. ניתן לאגד את יסודות הלוחם הרגלי במונח "כושר קרבי" הטומן בחובו את המרכיבים הללו:

כושר קליעה; יכולת גופנית; חופן נפשי.

יסודות אלו אופייניים בעיקר בחי"ר ובחרמ"ש, אך הבטים

1. בחוברת Infantry, ספטמבר-אוקטובר '73, עמ' 5, מדגיש בית-הספר לחיל-הרגלים את החשיבות העליונה של כיתת חיל-הרגלים כמסגרת יסוד, דבר שמודגש היטב גם במאמר שמופיע בחוברת "מערכות" זו.

2. מאמר מיוחד המוקדש לנושא הישרדות, תפיסת עמדות ומחסות של לוחם הרגלים פורסם בחוברת Infantry, נובמבר-דצמבר '73, עמ' 7.

היכולת הגופנית הינה חובבנית ואף מולזלת במידה רבה במרכיב חשוב זה. דילוג מעמדה לעמדה בשדה-הקרב, טיפוס ולחימה בתנאי-קרקע קשים תוך נשיאת נשק ותחמושת במשקל רב מחייבים להעמיד בתחום זה סטנדרטים חדשים על-מנת להכשיר את הלוחם לקרב העתיד. די בהזנחה של שבוע עד שבועיים כדי שכושרו הגופני של החייל ילך לטמיון. ליכולת הגופנית השלכות על החוסן הנפשי של החייל במצבי עייפות ולחץ ופחד כמבואר בהמשך. יש להסב את הפעילות הספורטיבית הקיימת בצה"ל לפעילות בכושר קרבי והמדובר בגידוד וקרב מגע, ריצות שדה ונשיאת נפגעים. נושאים אלו משקלם הסגולי גדול לאין שיעור, בהשוואה לפעילות ספורטיבית, אשר יש לראותה כפעילות נופש וחברה.

החוסן הנפשי

יש להבחין הבחנה ברורה בין פעולות חינוך ובידור הנוגעות לתודעה של החייל ולמצב-רוחו לבין חוסן נפשי, אשר צריך להיות מעוצב לא על-ידי קציני חינוך ובדרגים אלא על-ידי המפקדים עצמם, בהתייעצות עם גורמים פסיכולוגיים. במל-חמת יום-הכיפורים נמצאו חיילים רבים יחסית שנפגעו מבחינה נפשית (התמוטטות, פחדים, מועקה ועוד). הטיפול בהם היה למופת גם בגישה פסיכולוגית הולמת תוך סיוע פעילות גופנית. ברם, ניתן לבצע טיפול ואימון מונעים, אשר עתידים לצמצם את ההיפגעות הנפשית. הכיצד? יש להקנות ללוחם את ההכרה כי תופעות של לחצים נפשיים, כמו: פחד, חרדה, מועקה ועוד, יפקדוהו בשדה-הקרב. ניתן לתכנן תרגיל לים ואימון במצבי לחץ, אשר יעמידו את החייל במצבים כאלה.⁵

באימון מסגרות, מן הראוי ליצור אפקטים של רעש ועשן בציר התנועה של הכוח הלוחם ועל היעד עצמו, על-מנת לקרב את תמונת האימון בשדה עד כמה שניתן למציאות הקרב עצמו. רב-אלוף (מיל') חיים לסקוב, מציע במאמרו „חיל-רגלים“⁶ הקמת „בית-ספר לקרב“ שבו יעסקו בהכשרת הלוחם הרגלי לקרב העתיד. במוסד זה ייקבעו השיטות, הטכניקות, התרגולות והסטנדרטים, שלפיהם יפעל הרובאי בתנאי קרב. יורשה לי לחלוק על רעיון זה. לפי דעתי „בית-הספר לקרב“ הוא גידודו של החייל ויחידות המשנה שלו. הריני סבור, שמן הראוי לבנות „מחלקת כושר קרבי“ במסגרת מה"ד.

השגות ורעיונות

א. שינוי ייעוד בית-הספר למ"כים

מן הכתוב במאמר זה נמצאנו למדים שרמתו וכושר פעולתו הדרושים של הלוחם הרגלי מחייבים להעמידו על רמה של מפקד כיתה. ההיפגעות של המ"כים בשדה-הקרב תצריך תפיסת פיקוד על-ידי אחד הלוחמים. מטעם זה הריני סבור שיש לבדוק אימון כל פלוגת חי"ר או חרמ"ש במסגרת קורס מ"כים, להסמיק את כל הלוחמים לתפקיד מ"כ, רב-טוראי

(פרט לאלה שזכו לציון ג' ומטה), לבצע מבחנים סוציומטריים, אשר יבליטו את המנהיגים של הפלוגה, למנותם למפקדי כיתות וכעבור זמן קצר להעניק להם דרגת סמל. את קורס המ"כים יש לקיים ביחידות כפלוגות מ"כים ואת בתי-הספר למ"כים לקבוע כבית-ספר מתקדם למש"קים ובית-ספר לאימון מיוחד לפלוגות המ"כים, שתבואנה מדי פעם לאימון מתוך היחידות. מן הראוי לקבוע ביי"ס מרכזי למש"קים לכל חילות היבשה, אשר דוגמתו ראיתי בצבא הגרמני. ביי"ס זה עוסקים לא באימון מקצועי חילי, אלא הדגש הוא בפיתוח מנהיגות, השכלה צבאית, אהבת מולדת והכרה בין-חילית הן בתחום התיאורטי והן בתחום המעשי.

ב. אימון בשלבים

מומלץ לקבל את רעיון הרציפות של אימון הלוחם במסגרת תקופה אחת, כמופיע במאמר „השגות על אימון חיל-רגלים“; דהיינו, עם קליטת הטירון להעביר לו הרגלי יסוד, משמעת וידע על הצבא, ידיעת-הארץ ומורשתה. לשלב בפרק זה פעילות של אימון גופני ומסעות כדי לסגל לחייל רמה סבירה לקראת האימון וכדי לגבש את המסגרת. בפרק זה, שיימשך בין שבועיים עד שלושה שבועות, מומלץ שהחייל לא יטפל בנשק, לא ילבש חגור וקליטתו תהיה הדרגתית ועם גישה אמוציונאלית נכונה. לאחר פרק זה יועבר פרק אימון הלוחם בצורה מגובשת כפי שייקבע על-ידי הגורמים המוסמכים.

ג. קביעת מודדים והשגים

כדי להגיע להשגים גבוהים יש לקבוע את רמת ההשגים הנדרשת בכל אימון ואימון.

נמצא בפיתוח פנקס כושר קרבי הכולל בתוכו את מרכיבי הכושר הגופני וקליעה למטרה. פנקס זה ילווה את החייל מראשית דרכו בצה"ל והחייל עצמו ירשום את השגיו ויעקוב אחר התקדמותו. יש לקבוע פרסי עידוד לחייל ולמפקדיו וכן ליחידות אשר תגענה לרמה הנאותה באימונים.

ד. פשטות

מן הראוי לבדוק מחדש את מסכת השיעורים של הפרט במסגרת הקטנה ולפשט חלק ניכר מהנושאים הנתינים עכשיו בצורה מורכבת ומסובכת.

סיכום

אין הכוונה במאמר זה לפסוק דברים ולהביא למהפכה מעל דפי העיתונות. ייעודו של המאמר כפי שכתבתי הוא לגרות את המפקדים למחשבה, ולחפש דרכים חדשות לאימון הלוחם במסגרות הקטנות. הריני מאמין שאם „מערכות“ תהפוך במה להחלפת דעות כפי שהיה בעבר הרחוק עתידים אנו להיות את הדעה הרווחת בקרב חלק מן הציבור הצבאי והאזרחי, כי פסה המחשבה הצבאית והדינמיקה היוצרת מקרב קציני צה"ל.

5. ראה דוקטור י. לאטן, „הגורם האנושי בקרב“, „מערכות“, ינואר 1973, עמוד 12-14.
6. חיים לסקוב, „חיל-רגלים“, „מערכות“ 231, יולי '73 עמ' 2-4.